

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Rânduiala bisericească privitoare la modul cântării în Biserică

O problemă foarte importantă, care nu trebuie nesocotită este aceea a modului cântării din Biserică și a persoanelor care o săvârșesc în Sfântul Locaș.

Amintim în acest sens că există o hotărâre sinodală din perioada patristică, care reglementează această problemă. Este vorba despre canonul 75 al Sinodului Trulan (din anul 692) sau Sinodul V-VI Ecumenic de la Constantinopol, care rânduieste următoarele: „Voim, ca cei ce se află în biserică spre a cânta, să nu se folosească de strigăte netocmite (fără de rânduială, vaiete), și să silească firea spre răcnire, nici să adauge ceva în afară de cele ce sunt rânduite de Biserică care nu-i sunt nici potrivite, nici cuviincioase, ci cu multă luare aminte și smerenie, să aducă cântări lui Dumnezeu, Cel care veghează asupra celor ascunse, căci sfântul cuvânt (al psalmistului David -n. n.) a învățat pe fiii lui Israel să fie cucernici”.

Acest canon, după cum se poate observa, rânduieste un adevărat „program” duhovnicesc în ceea ce privește forma cântării în Biserică, delimitând în mod clar cântarea profană, lumească, de modul cântării sfinte din Biserică. Normele acestui canon au rămas valabile pentru toate timpurile, până astăzi.

Astfel, el rânduieste ca în Biserică să se cânte în mod cuviincios și cu toată evlavia, evitându-se adaosurile și cuvintele nepotrivite și mai ales strigătele, inclusiv melodiile nepotrivite pentru exprimarea trăirii religioase, păstrându-se cu fidelitate tezaurul liturgic al textelor sfinte păstrat în cărțile noastre de cult, precum și cântarea autentică bizantină, pe care Biserică Ortodoxă a păstrat-o încă de la începuturile ei.

Cântarea din Biserică exprimă de fapt rugăciunea pe care o înălțăm către Dumnezeu, pentru ca Acesta să se milostivească față de păcatele noastre. De aceea, cel care se roagă, trebuie să-și exprime simțămintele sale chiar și în cântare, în mod umilit, căci cel care ridică tonul în cântare vadește prin aceasta mândrie și lipsă de evlavie. Pentru aceasta, și canonul rânduieste ca cei care cântă în Biserică să nu-și silească firea lor pentru a striga puternic.

Cântăreții sunt datori așadar să aducă lui Dumnezeu cântarea lor cu multă luare-aminte, urmând îndemnul psalmistului David, care zice: „slujiți Domnului cu frică și cu cutremur”.

O altă problemă este aceea că în Biserică Ortodoxă nu se îngăduie nici un alt mod de cântare în afara glasului omenesc. Nu sunt permise instrumentele în cântare, pentru că singur glasul uman poate exprima simțământul credinței și al evlaviei, celelalte sunete instrumentale fiind neînsuflețite și având doar o valoare estetică. Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, referindu-se la importanța cântării în Biserică cu glasul uman, evitându-se cântarea instrumentală, precizează următoarele: „Biserică Ortodoxă a evitat de aceea să introducă instrumente în cult, pentru că ele produc sentimente care nu exprimă cunoștința clară a lui Dumnezeu, despre Care se știe în mod limpede că e Persoană sau Treime de Persoană, nici faptele ce le-a săvârșit, deci nici o afecțiune personală directă a credinciosului...” (*Spiritualitate și comuniune în Biserică Ortodoxă*, p. 690-691). Cântarea în Biserică doar cu glasul uman își are temeiul în tradiția patristică. Amintim în acest sens doar un text, aparținând scriitorului bisericesc Eusebiu al Cezareii. Acesta, combătând întrebuintarea instrumentelor muzicale în biserică, arată următoarele: „Noi cântăm laudele dumnezeiești cu o chitară vie, însuflețită și prin cântări duhovnicești. Căci ceea ce place lui Dumnezeu mai mult decât toate instrumentele este unirea întregului popor în cântarea psalmilor și imnelor” (*Comentariu la Psalmul XCI*, P.G. 23, col. 1171).

După cum se poate lesne observa din textul canonului amintit la începutul prezentului material, cântarea bisericească se execută în sfântul locaș, urmând anumite norme foarte bine stabilite, pentru a evita orice forme de cântare ieșite din tradiția și rânduiala Bisericii dintru începuturi, evitându-se astfel inovațiile în cântare, de orice natură ar fi ele.

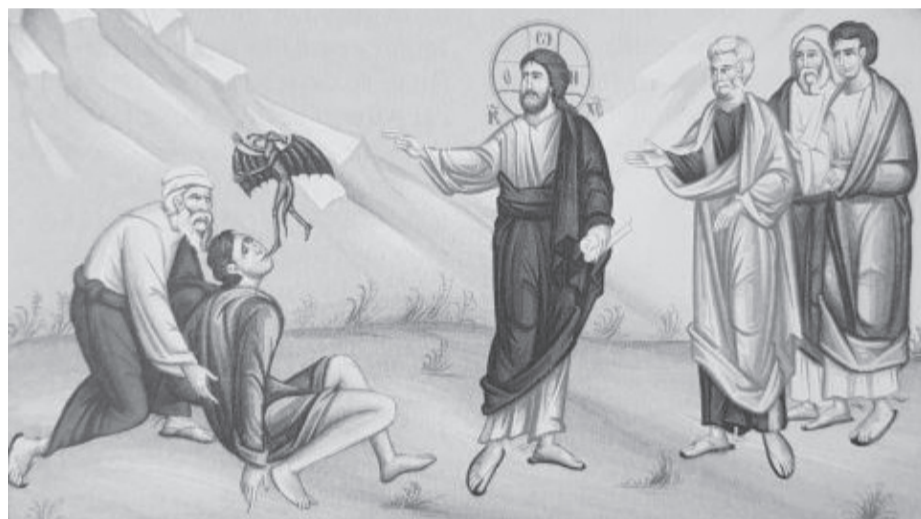
Pr. Lucian FARCAȘIU

PREDICA

Încercarea credinței

Duminica a X-a după Rusalii

„În vremea aceea s-a apropiat de Iisus un om, căzându-I în genunchi, și zicând: Doamne, miluiește pe fiul meu că este lunatic și pătimește rău, căci adesea cade în foc și adesea în apă. Și I-am dus la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece. Iar Iisus, răspunzând, a zis: O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi? Aduceți-l aici la Mine. Și Iisus l-a certat și demonul a ieșit din el și copilul s-a vindecat din ceasul acela. Atunci, apropiindu-se ucenicii de Iisus, I-au zis de o parte: De ce noi n-am putut să-l scoatem? Iar Iisus le-a răspuns: Pentru puțină voastră credință. Căci adevărat grăiesc vouă: Dacă veți avea credință în voi cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici dincolo, și se va muta; și nimic nu va fi vouă cu neputință. Dar acest neam de demoni nu iese decât numai cu rugăciune și cu post. Pe când străbăteau Galileea, Iisus le-a spus: Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor. Și-L vor omori, dar a treia zi va învia. Și ei s-au întristat foarte.” (Matei 17,14-23)

Pericopa evanghelică a acestei Duminici, a zecea după Rusalii, este de la Matei 17, 14-23, fiind relatată vindecarea copilului lunatic, săvârșită de Mântuitorul Hristos imediat după ce a coborât de pe Muntele Taborului, unde S-a schimbat la Față înaintea ucenicilor: Petru, Ioan și Iacov. Ucenicii rămași la poalele muntelui se confruntă cu o situație deloc ușoară, care le pune starea privilegiată de ucenici ai lui Hristos sub semnul întrebării, pentru că nu au reușit să scoată din copil acel „soi de demon” care a pus stăpânire pe el.

În Duminica trecută, Hristos îi silește pe ucenici să intre în cercarea credinței lor prin furtuna de pe mare și prin curajul nefinalizat a lui Petru, care, pentru că nu a stat cu „ochii ațintiți asupra lui Iisus, Începătorul și Plinitorul credinței” (Evrei 12, 2), se afundă în valurile mării, peste care Hristos, Dumnezeu-Omul, pășea, adică domnea, dar, care, totodată, pe Petru, pe omul căzut, îl înghițeau. Hristos vine, dar, după gândul omului, „întârzie”. A „întârziat” Hristos și în cazul lui Lazăr, cel mort de patru zile. Marta îl și sancționează: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit (Ioan 11, 21). Dar aceea „întârzie” plănuită – „căci gândurile Mele nu sunt ca gândurile voastre și căile Mele ca ale voastre, zice Domnul” (Isaia 55, 8) – a adus învierea lui Lazăr, una dintre cele mai evidente și lămuritoare dovezi ale dumnezeirii lui Hristos, oferită de Hristos celor care plănuiu uciderea Lui, pentru ca și ei să se lase

convinși de faptul că Hristos este Mesia, Unul, Cel vestit de profeți și așteptat de întreaga creație. A „întârziat” Hristos și pentru El însuși în grădina Ghetsimani, când, pentru a Se salva, ar fi putut chema mai mult decât douăsprezece legiuni de îngeri, dar cum s-ar fi împlinit Scriptura (Matei 26, 53). Apoi, Hristos, fiind pe cruce, nu a răspuns provocărilor venite prin gura mai marilor iudeilor de a Se da jos de pe cruce ca să creadă în El, pentru că dorea să nu întârzie să coboare în iad, să omoare moartea și să dezlege pe toți cei ferecați în iad.

În Duminica aceasta, Hristos îi silește pe ucenici să intre într-o altă încercare a credinței lor, lăsându-i singuri în fața unui „soi de demon” care nu s-a lăsat izgonit afară prin puterea alungării diavolilor pe care Hristos a dat-o ucenicilor Lui. Iar El „întârzie” să vină la această situație în care ucenicii Lui erau în impas, fiind pe Muntele Taborului ca să arate celor trei ucenici - Petru, Ioan și Iacov - slava Dumnezeirii Sale strălucind în trupul și în hainele Sale. Hristos zăbovește pe Muntele Taborului și vine când situația, din punctul de vedere al ucenicilor, al tatălui copilului și al mulțimii adunate, era scăpată de sub control. Tatăl, descurajat, I se adresează: „de poți ceva, ajută-mă!” Trăia sentimentul dureros că pentru copilul lui este târziu, pentru că tot ceea ce a fost omenește posibil s-a dovedit a fi zadarnic.

Continuare în pagina 2

Pr. Ionel SCÂNTEIE

Din sumar

► O întâlnire mistică
pagina 2, Prof. Amalia Stana

► Știri
pagina 4

Încercarea credinței

Urmare din pagina 1

Ucenicii aruncați în acest război cu diavolul din copil stăteau deoparte intimidăți de propria lor neputință. Hristos, prin dialogul cu tatăl copilului, îi descoperă adevăratul motiv al neputinței copilului și al descurajării lui suflatești - lipsa credinței. „De poți crede, toate sunt cu puțință celui care crede” - spune Hristos tatălui copilului. Deși durerea era mare, iar sufletul tatălui era afundat în deznădejde, Hristos nu rezolvă imediat problema după scenariul gândit de tatăl copilului. Mai îngăduie câteva clipe de asuprire pentru a scoate sufletul tatălui și al ucenicilor Lui din asuprirea necredinței sau a unei părelnice credințe. Pentru tatăl copilului și pentru ucenici a „întârziat” Hristos. Tragedia copilului a condus sufletul tatălui la deplina convingere că omenesc nu se mai poate nimic. Și atunci când nimic din ceea ce este omenesc nu-l mai putea încuraja, vine Hristos și întâi îi pune întreg sufletul în lucrarea credinței, pentru Hristos necredința tatălui fiind prioritară, după care vindecă pe copil de asuprirea aceluia „soi de demon care nu iese decât cu rugăciune și cu post”. Învățăm că în orice încercare pe care o îngăduie Dumnezeu cu noi sau cu cei dragi a noștri este tainuită iubirea milostivă și nemărginită a lui Dumnezeu care vrea să pună sufletul nostru întreg în lucrarea credinței ca întâlnire vie cu Dumnezeu Cel viu. Amin!

Tehnici și strategii demonice – diavolul atacă pe ascuns și prin surprindere

Intensitatea războiului nevăzut, răutatea și violența atacurilor diavolești sunt neînchipuit de mari. Puterea „atacului diavolesc personal” nu este cunoscută decât de harul lui Dumnezeu, și de cel ce „a dobândit în inimă înrăurirea și suflarea dumnezeiască personală”, ca urmare a lucrării desăvârșite a virtuților.

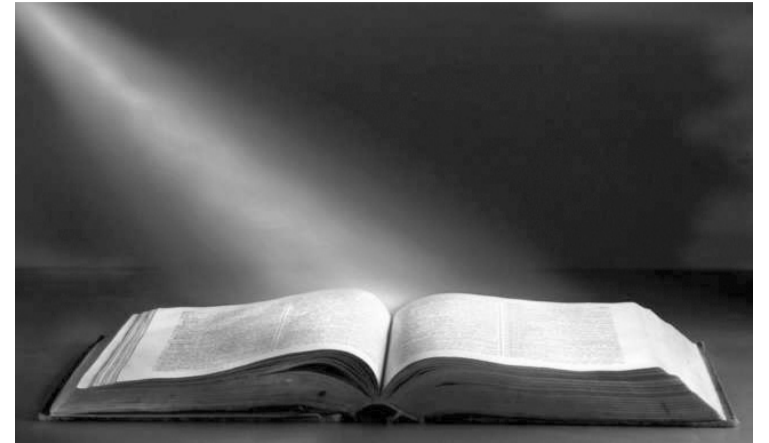
Lupta aceasta este perfidă și vicleană, precum vicleană este oștirea diavolească. Ea nu atacă la un timp stabilit, ci prin surprindere, după multă pândă și iscodire; nu luptă la vedere, cu arme cunoscute, ci pe ascuns și nici metodele sau tehnicile folosite nu sunt totdeauna previzibile, ci curse neașteptate. Poate caracterul cel mai constant al strategiei acestor duhuri este tocmai permanenta schimbare a modului și a tehnicilor de ofensivă, schimbarea vicleșugurilor folosite, ceea ce îngreunează și mai mult lupta creștinului. Elementele constante ale acestui război sunt răutatea, viclenia și violența, duplicitatea și minciuna, amăgirea și nălucirea, ascunderea și retragerea, falsa profetie, și toate acestea, cu scopul de a se ridica mai mult și mai tare împotriva nevoitorilor.

Marii asceți, luptători împotriva diavolului, cei care l-au demascat și l-au înfrânt, l-au cunoscut și i-au risipit vicleșugurile, subliniază un mare adevăr duhovnicesc: diavolii nu ne cunosc interiorul nostru, adică nu se pot strecura, nu pot pătrunde în mintea și în inima noastră, pentru a le iscodi; nu pot cerceta gândurile și sentimentele noastre, în ele însele. Cu toate acestea, au o anumită cunoștință despre acestea, din efectele lor în afară. Ei pândesc, iscodesc și caută să intuiască prin aceste manifestări exterioare ceea ce se află în lăuntrul nostru, în adâncul sufletului nostru, în minte și în inimă. Duhurile acestea necurate și viclene au vechime în a ispiți și târî în păcate pe om. Diavolii îl cunosc foarte bine pe om și de aceea exploatează punctele lui cele mai vulnerabile. Ei știu că omul este alcătuit din trup și suflet și de aceea atacă diferit, fie ispitind trupul, propunându-i plăceri mai grosiere, materiale și lumești, fie ispitindu-i sufletul, prin gânduri de mărire și de slavă.

O altă strategie folosită de către aceste duhuri este să ispitească pe om cu ceea ce vād că îl stăpânește mai tare. Acest lucru ni-l descoperă Sfântul Antonie cel Mare: „Căci venind, așa se vor face și ei față de noi și-și vor potrivi nălucirile, pe potriva gândurilor ce le vor afla la noi. De ne vor afla fricoși și tulburați, îndată, ca niște furi, aflând locul nestânjenit, vor nāvāli în el. Și ceea ce gândim despre noi, aceasta o sporește cu un adaos. Dacă ne vād pe noi înfricați și temători, ne fac mai mare frica, prin nālucirile amenințătoare pricinuite de ei. Prin acestea e chinuit nenorocitul de suflet. Iar dacă ne află bucurându-ne în Domnul și înțelegând că toate sunt în mână Domnului și că demonul nu poate face nimic împotriva creștinului, nu au peste tot nici o putere împotriva voastră, ci văzând sufletul întărit prin astfel de gânduri, se întorc rușinați (...). Deci, de voim să-l disprețuim pe vrājmaș, să gândim pururea la cele ale Domnului și sufletul să ni se bucure pururea prin nădejde. Și vom vedea cursele dracilor risipindu-se ca un fum și pe ei mai degrabă fugind, decât prigonindu-ne. Căci sunt, precum am spus înainte, foarte fricoși, așteptând pururea focul gătit lor”.

(Nevoitor, *Război în „văzduhul inimii”*, Editura Credința strămoșească, Iași, 2001, p. 38-39)

O întâlnire mistică

Citirea Scripturii este un mijloc pentru a dobândi o viață duhovnicească și a respinge viața păcătoasă. Mintea omului trebuie să cugete la Dumnezeu, la legile și poruncile Sale. Citind Biblia, omul caută la înțelesurile pline de înțelepciune ale versetelor, meditează la tainele dumnezeiești, lasă lumea cea plină de păcate și se apropie de sfințenie, câștigând o viață curată, o rugăciune stăruitoare și limpede. Dobândind bucuria darurilor divine, omul se detașează de tot ceea ce e trupesc și trecător și începe a vorbi cu Dumnezeu.

Citirea Scripturii îți arată calea care duce la Dumnezeu, te înalță și te sfințește, la fel și lecturarea cărților Sfinților Părinți.

Alternând rugăciunea cu cititul, omul dobândește lumină, dar nu și din scrierile eretice, false. O minte necurățată de patimi nu dobândește lumină în timpul lecturării Scripturilor. Scopul citirii cărților sfinte aduce curățirea minții. Sfântul Isaac Sirul recomandă citirea cărților de suflet folositoare în liniște, fără grija celor materiale și cum cheia înțelesurilor adevărate din dumnezeieștile Scripturi e rugăciunea, omul sau monahul trebuie să se roage lui Dumnezeu înainte de a citi așa: „Doamne, dă-mi să primesc simțirea puterii celei din ele!” deoarece multe versete biblice au semnificații ascunse și nu ne referim la interpretările alegorice ale textelor biblice, pentru că tradiția siro-orientală nu o favorizează, ci la înțelegerile mistice, care sunt ca o rază de soare, care minunează, pentru mirean sau monah.

Astfel după Sfântul Isaac

unele cuvinte ale Bibliei sunt adresate minții, altele sufletului, unele cuvinte pentru unii cititori sunt pline de miez duhovnicesc și tot aceleași cuvinte pentru alți cititori sunt lipsite de semnificație. La fel unele cuvinte îl lasă rece pe cititor, iar altele îi încălzesc focul iubirii lui Dumnezeu. Un ascet citind Biblia poate fi călăuzit la starea de uimire duhovnicească, poate fi scufundat în tainele mărețe ale lui Dumnezeu, și poate petrece astfel ca în Raiul lui Dumnezeu, înălțând rugăciuni pline de slavă. Sfântul Isaac numit și Isaac din Ninive susține concepția că specific monahilor este citirea Bibliei și nicidecum munca care este „calea și rânduiala oamenilor lumești.” „Cel care Îl pomenește neîncetat pe Domnul prin citire și rugăciune, acela cuprinde în el toate lucrările virtuții și le aduce la desăvârșire fără să-i lipsească nimic.”

Citirea este izvorul rugăciunii: „Suntem purtați spre iubirea de Dumnezeu a cărui dulceață picură neconținut în inima noastră ca mierea dintr-un fagure, în vreme ce sufletul nostru saltă la gustul pe care-l revărsă în el lucrarea ascunsă a rugăciunii și citirea Scripturii.”

Rugăciunea și citirea nasc iubirea de Dumnezeu, când inima omului arde ca o flacără. Citirea îl fac pe ascet să se bucure neîncetat de tainele dumnezeirii „lăudându-L în fiecare clipă cu o laudă nouă.”

Omul trebuie să citească Biblia de dragul adevărului, numai așa mintea „locuind neîncetat în cer, e cu Dumnezeu în fiecare clipă.”

Citirea e o meditație permanentă la viața viitoare. Învățând voia lui Dumnezeu prin citire, „omul ajunge ca un înger, oglindindu-L doar pe Dumnezeu și lucrările Sale”. (I. Alfeyev).

În practica monahală a Antichității creștine, citirea se făcea cu voce tare, chiar și de cei singuri. Citirea era însoțită de meditații, lucru căzut în desuetudine în timpurile moderne, epocă nouă care practică frunzărirea a zeci și sute de pagini.

În concluzie citirea Bibliei este ca și rugăciunea, o formă de convorbire cu Dumnezeu, o întâlnire mistică a monahului sau a omului credincios cu Dumnezeu.

Prof. Amalia STANA

Invidia dintre frați

Relația dintre frați/surori în familie reprezintă o zonă de atenție deosebită pentru specialiști. Problema este că în familia contemporană există discordii între frații mai mari și cei mai mici. Cel mai frecvent ei își dispută cu înverșunare spațiul, lucrurile, atenția părinților. În lipsa unor măsuri educative concrete, atmosfera neprietenoasă dintre frați/surori poate duce la ură, cu toate consecințele – adeseori grave – care decurg de aici. Și atunci, cum să-i învățăm să se iubească?

Cain și-a omorât fratele, pe Abel, din invidie și gelozie. De atunci, pe pământ au fost aduse mii de asemenea jertfe, iar milioane de frați și surori trăiesc și în ziua de astăzi cum trăiește câinele cu pisica. Chiar și după ce ajung la maturitate, mulți frați

și surori se tem în subconștientul lor de atentate la „spațiul” lor vital din partea oamenilor care le sunt cei mai apropiați. Iar asta poate duce la sentimentul patologic al singurătății, la pierderea „pământului de sub picioare”, la complexe de inferioritate, nevroze, agresivitate nejustificată, stări depresive cronice, incapacitatea de adaptare la noi condiții. Iată de ce se întâmplă aceste lucruri.

Copilul este vreme foarte îndelungată un egoist absolut. El nu vrea să împartă cu nimeni grija părintească. De aceea, el resimte anxietate de fiecare dată când este pedepsit, când părinții se supără pe el, când este lăudat în fața lui copilul vecinului sau i se dă cumva de înțeles că nu a corespuns așteptărilor. Iar când în casă apare încă un prunc, se

prea poate ca întâiul-născut să decidă că nu a fost suficient de bun, de ascultător, de capabil, de sânguinos, și de aceea dumneavoastră, părinții, ați hotărât să vă faceți un copil „de rezervă”, întrucât cel dintâi nu le-a reușit.

Iată de ce, chiar și după ce ajung la vârsta maturității, copiii continuă deseori să vadă unul în celălalt un concurent și în relațiile lor există atât de puțină toleranță. Pe lângă asta, frații/surorile nu doar că sunt geloși, ci se și apără unul de celălalt, fiindcă se tem în mod inconștient de un atentat din partea fratelui/surorii la propria zonă de confort sufletească.

(*Viața de familie*, traducere din limba rusă de Adrian Tănăsescu-Vlas, Editura Sophia, București, 2009, p.75-76)

Veșnica nemulțumire, o boală a societății de consum

Societatea noastră de consum a evoluat, atingând punctul ei maxim: hiperconsumul. Sociologul Gilles Lipovetsky a descris consecințele acestei realități - un nou tip al consumatorului care „se impune ca stăpân al universului”. Acesta este imprezibil în privința gusturilor, „avid de experiențe emoționale și de un trai mereu mai bun”, preocupat de mărci, „ahtiat după bunăstare materială și confort psihic”. Spiritual, este preocupat de „farmaciile fericirii” - acele tehnici care pretind că te conduc negreșit, fără efort și repede la fericire. În societatea de hiperconsum, fericirea este transformată în obiect de marketing.

Pentru a ține pasul cu ceilalți trebuie să avem resurse financiare să putem achiziționa continuu bunurile și serviciile aflate la modă. Altfel, ne simțim frustrați: stima și imaginea de sine ne scad semnificativ. Este ca și cum altcineva ne-a fixat un țel al vieții măsurabil în bani, obiecte, materialitate. Astfel, putem uita că pe lume sunt lucruri mult mai importante și necuantificabile: dragostea, prietenia, bucuria de a fi.

Orice obiect este finit. Odată consumat, simțim plictiseală și tentația de

a porni în căutarea altor și altor bunuri. Setea de infinit din noi caută acel obiect miraculos care să o satisfacă o dată pentru totdeauna.

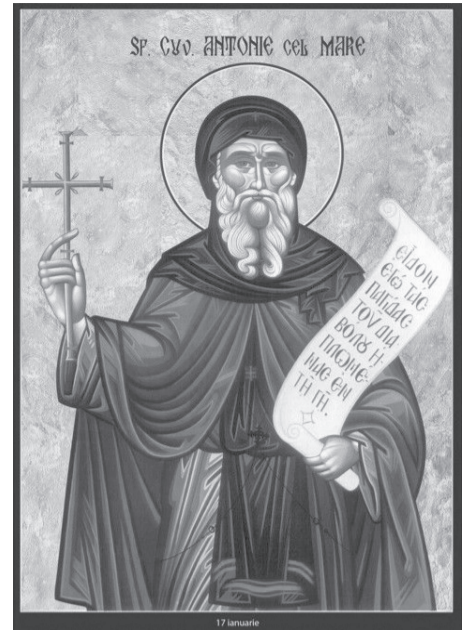
O citire atentă a piramidei nevoilor umane, descrise de Abraham Maslow, ne va face să conștientizăm valoarea reală a fiecărei nevoi și vom înțelege că omul se simte împlinit doar atunci când îi sunt satisfăcute nevoile superioare. După Maslow, nevoile primare sunt cele fiziologice (de hrană, aer, somn). Pe nivelul imediat superior sunt nevoile de securitate (siguranță personală, securitatea casei, a familiei). Apoi vin nevoile sociale și de apartenență la un grup (prietenie, familie, nevoia de afecțiune). Urmează nevoia de stimă - nevoia de recunoaștere socială venită din partea celorlalți, și respectul de sine (care generează sentimentele de încredere în sine, adevărate, competență).

Nesatisfacerea lor produce descurajare și complexe de inferioritate. În vârful piramidei se găsesc nevoile de autorealizare (realizarea sinelui propriu, creativitatea, spontaneitatea).

Pentru noi, creștinii, a ne realiza sinele înseamnă să intrăm în comuniune

cu Dumnezeu prin Sfintele Taine ale Bisericii și să ne bucurăm de darurile Duhului Sfânt. Pentru omul duhovnicesc sunt esențiale bunurile duhovnicești, nu cele materiale. O atenție prea mare acordată bunurilor materiale ne va împătumi sufletul.

Sfântul Antonie cel Mare ne arată pericolele patimii nemulțumirii: „Cei ce nu sunt mulțumiți cu cele ce le au la îndemână pentru trai, ci poftesc la mai mult, se fac robi patimilor, care apoi tulbură sufletul și îi însuflă gânduri și închipuiri că cele ce le au sunt rele. Și după cum hainele mai mari decât măsura împiedică la mișcare pe cei ce se luptă, așa și dorința avuției peste măsură împiedică sufletele să lupte sau să se mântuiască”. Același mare sfânt ne descrie starea sufletească a omului care mulțumește pentru toate, accentuând ideea că pentru creștin cea mai mare mulțumire este să se ferească de păcate: „Când te întorci cu mulțumire spre așternutul tău, aducându-ți aminte de binefacerile și de marea purtare de grijă a lui Dumnezeu și umplându-te de înțelegerea cea bună, te vei veseli și mai mult, iar somnul trupului

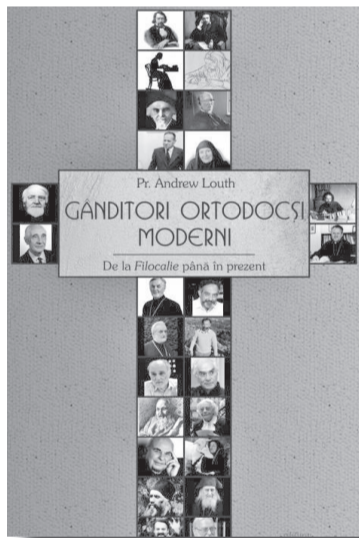
tău se va face trezvie a sufletului și închiderea ochilor tăi, vedere adevărată a lui Dumnezeu. (...) Căci de va lipsi păcatul din om, o singură mulțumire cumpănește mai mult decât toată jertfa cea de mare preț înaintea lui Dumnezeu”. Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul ne învață că cel care mulțumește pentru toate Domnului dă dovadă de noblețe duhovnicească și va primi ca răsplătă binecuvântarea lui Dumnezeu.

(ziarullumina.ro)

Lumea întreagă este chemată la îndumnezeire

Chiar de la începutul Teologiei dogmatice ortodoxe, Părintele Stăniloae introduce ideea că omul și cosmosul se reflectă reciproc unul pe celălalt. După cum afirmă autorul, unii Părinți bisericești au spus că omul e un microcosmos, o lume care rezumă în sine pe cea mare. Sfântul Maxim Mărturisitorul a remarcat că mai drept e să se considere omul ca macrocosmos, pentru că el e chemat să cuprindă în sine toată lumea, fiind în stare să o cuprindă fără să se piardă, ca unul ce e deosebit de ea, deci realizând o unitate mai mare decât lumea exterioară lui; pe când, dimpotrivă, lumea, ca cosmos, ca natură, nu-l poate cuprinde pe om deplin în ea, fără să-l piardă, fără să piardă astfel cea mai importantă și mai dătătoare de sens parte a realității.

Dar un termen mai precis pentru exprimarea faptului că omul e chemat să devină o lume mare este acela de macroanthropos, care exprimă faptul că propriu-zis lumea e chemată să se umanizeze întreagă, adică să primească întreagă pecea umanului, să devină panumană, actualizându-se în ea o trebuință implicată în rostul ei; să devină întreagă un cosmos umanizat, cum nu e chemat și nu poate deveni deplin omul, nici măcar la limita alipirii sale de lume, confundându-se deplin în ea, un om cosmicizat. Destinația cosmosului pentru om, și nu a omului pentru cosmos, se arată nu numai în faptul că cosmosul e obiectul conștiinței și al cunoașterii umane, și nu

invers; ci și în faptul că tot cosmosul servește practic existenței umane. A se observa, în primul rând, cum Părintele Stăniloae dezvoltă tema aceasta plecând de la o remarcă a Sfântului Maxim, Părintele său preferat. Mai mult decât atât, a se observa cum această idee este direcționată către o nouă problemă, aceea a înțelesului semnificației omului în lume așa cum este ea descoperită de știința modernă, și făcând aceasta într-un mod ce păstrează perspectivele viziunii patristice. De prea multe ori povestea creștină a fost înțeleasă ca fiind în mod fundamental despre om, restul creației având rolul unui fel de decor. Acesta, cu siguranță, nu este cazul în ceea ce-i privește pe Părinți, după cum nu este nici în ceea ce privește Liturgia Bisericii (așa cum ne va convinge o privire asupra anaforalilor euharistice tradiționale sau, chiar mai mult, rugăciunea binecuvântării a-

pei din cadrul slujbei Sfântului Botez): nu este cazul nici în ceea ce privește teologia Părintelui Stăniloae. Refuzul de a izola omul de natură este repetat atunci când Stăniloae ajunge să examineze creația în mod explicit, în partea a doua. Aici, el afirmă: „Căci natura ține de om, sau întregeste pe om, și omul nu se poate desăvârși fără să reflecteze și să lucreze asupra naturii. De aceea prin lume se înțelege atât natura, cât și umanitatea; sau, când se indică prin cuvântul «lume» una dintre ele, totdeauna este subînțeleasă și cealaltă”. Consider necesar să semnalez încă un aspect al doctrinei creației a Părintelui Stăniloae: cea de-a doua parte este intitulată Lumea, operă a iubirii lui Dumnezeu destinată îndumnezeirii. A vorbi despre creație înseamnă a vorbi despre cosmosul pe care Dumnezeu l-a creat pentru a fi îndumnezeit: am observat mai devreme cum teologiei ortodocși se gândesc la marele arc al iconomiei divine ca fiind întins de la creație până la îndumnezeire, și care trece peste arcul mai mic al căderii și răscumpărării. Părintele Dumitru pur și simplu reflectă o intuiție ortodoxă fundamentală prin considerarea creației, în relație cu îndumnezeirea, ca o expresie a iubirii și bunătății lui Dumnezeu, a căror scop este ridicarea omului la unirea cu El.

(Pr. Andrew Louth, *Gânditori ortodocși moderni. De la Filocalie până în prezent*, traducere de Lucian Filip, Cristian Untea, Justin A. Mihoc, Editura Doxologia, Iași, 2017, p. 262-264)

CUGETĂRI SCURTE

Niciodată duhul nostru
Nu se poate liniști
Dacă nu ne dăm silința
„Întru Domnul a trăi”.

După cum nu tace pruncul
Când lipsește maica sa,
Tot asemenea și duhul
Nu se poate alina.

Întru Domnul este pacea,
Întru el odihna mea,
Calea cea adevărată
Și acum și pururea.

Când mintea vrea să zboare
La Bunul Dumnezeu,
Atunci vrăjmașul tainic
Ne bântuie mereu.

Împrăstie gândirea
Ca pulberea în vânt
Și caută să tragă
Privirea la pământ.

Privește deșartă
Ne-arată cel viclean
Ca să pogoare mintea
Din „veșnicul liman”.

Piatra nesimțirii mele
S-a făcut ca un mormânt
Care veșnic mă apasă
Și mă trage la pământ.

Sfântul Ioan Iacob Hozevitul

ȘTIRI

ÎPS Părinte Timotei a sfințit noua catapeteasmă a bisericii din Fırteaz

În după amiaza zilei de praznic al Adormirii Maicii Domnului, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, continuând o tradiție mai veche, a poposit în Parohia Fırteaz, Protopopiatul Arad, dând răspuns invitației părintelui paroh Vlad – Sergiu Sandu.

La sosire, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop a fost întâmpinat în fața de către PC Părinte Iustin Popovici, consilier cultural al Arhiepiscopiei Aradului, de preoții aparținători Cercului pastoral-misionar nr. 5 Vinga, de copiii îmbrăcați în costumele populare specifice zonei, de Președintele Consiliului Județean Arad, domnul Iustin Cionca, de domnul Adrian Todor, deputat în Parlamentul României, precum și de numeroși credincioși. Înaltpreasfinția sa a venit însoțit de către Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial.

Cu acest prilej, Înaltpreasfinția Sa săvârșit slujba de sfințire a catapetesmei celei noi, care a fost schimbată anul acesta, după care a urmat slujba Vecerniei și înconjurul bisericii.

La sfârșitul slujbei, Chiriarul a rostit un cuvânt de învățătură în cadrul căruia s-a referit la una dintre minunile prezentate în Sinaxarul zilei, și anume, biruirea dușmanilor care au asediat Constantinopolul în vremea împărăției lui Leon Isaurul, prin mijlocirea Maicii Domnului, ca urmare a rugăciunilor fierbinți înălțate de credincioșii cetății. Este o icoană a mai multor evenimente de acest fel și cu diferite cetăți sau orașe. De asemenea, aceasta reflectă lupta credincioșilor pentru afirmarea credinței și identității naționale, având binecuvântarea Maicii Domnului, un exemplu dându-l chiar familia voievodului Brâncoveanu care s-a jertfit în acest scop. De asemenea, a adus cuvânt de mulțumire oficialităților prezente și tuturor credincioșilor, felicitându-l pe părintele paroh pentru osteneala pe care o depune în vederea propășirii vieții bisericești din localitate.

În încheiere, Părintele paroh Vlad-Sergiu Sandu a mulțumit Chiriarului pentru popasul duhovnicesc în mijlocul credincioșilor pe care-i păstorește, autorităților centrale și locale prezente, precum și preoților și credincioșilor care au participat la acest frumos eveniment.

PS Emilian Crișanul la Slujba de Priveghere din ajunul praznicului Adormirii Maicii Domnului, la Mănăstirea Hodoș-Bodrog și la hramul Mănăstirii Dobric, Jud. Bistrița-Năsăud

Biserici, mănăstiri și schituri, credincioși și slujitori ai Sfințelor Altare, începând de ieri, au purces la împletirea nevăzută a unei scări către cer prin florile cântărilor, rugăciunilor și ostenețelor știute sau neștiute cu bucurie așezate înaintea Maicii tuturor.

Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, de la Privegherea și Procesiunea "Drumul Crucii" de la Mănăstirea Hodoș-Bodrog din Arhiepiscopia Aradului, la hramul Mănăstirii Dobric din Arhiepiscopia Clujului.

Deși despărțite fizic de câteva sute de kilometri, viețuitorii și miile de credincioși care au luat calea celor două mănăstiri pentru a se întâlni în acest Praznic, s-au împărțit de bucuria de a-l fi avut în mijlocul lor

pe Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Aradului. Așadar, seara, înaintea Praznicului Adormirii Maicii Domnului, Preasfinția Sa a participat la Slujba Privegherii de la Mănăstirea Hodoș-Bodrog și la Procesiunea „Drumul Crucii”, care are o tradiție de aproape un secol. Tradiție născută din evlavia credincioșilor care veneau la această mănăstire din dorința de a-și spori osteneala și jertfa închinată Maicii Domnului.

În ziua Praznicului după sute de kilometri parcurși, altă obște, alți credincioși, dar în același duh al bucuriei de a fi în împreună-rugăciune înălțată către Maica Domnului.

„Praznicul Adormirii Maicii Domnului concentrează întreaga mariologie ortodoxă analizată la Sinoadle Ecumenice III și IV. Despre nașterea ei în Împărăția cerurilor ne vorbește Sfânta Tradiție, învățatură sintetizată în troparul praznicului. Maica Domnului ne îndeamnă să ascultăm de Fiul ei, Mântuitorul Iisus Hristos și să păstrăm legătura cu Dumnezeu. Să-i mulțumim Maicii Domnului pentru tot ajutorul și să o rugăm, să ne ocrotească pe calea către viața veșnică din Împărăția Fiului ei”, a fost îndemnul părintesc al ierarhului arădean.

Și cum nimic nu este întâmplător, ce exemplu mai frumos de concretizare a evlaviei „în faptele bune ale credinței, iubirii și nădejdiei” am fi putut avea în ziua acestui Praznic, dacă nu chiar Mănăstirea „Adormirii Maicii Domnului” din Dobric? Pentru că citind istoricul construirii acestui Sfânt Locaș, putem vedea cu ochii ceea ce rostim la sfârșitul fiecărui icos din Acatisul acestei sărbători, când rostim „Bucură-te, ceea ce ești plină de har, care, întru adormirea ta nu ne lași pe noi!”. Pentru că, da, numai „nelăsându-le” Maica Domnului pradă deznădejdiei pe viețuitoarele acestei mănăstiri, a fost posibil ca sămânța cea bună căzută între spini să rodească atât de frumos. Pentru Dumnezeu și pentru oameni. Oameni, care astăzi au luat calea acestei mănăstiri, transformând-o pe drept cuvânt în „Nicula Țibleșului”.

Sfânta Liturghie Arhierească în ziua de praznic la Mănăstirea Hodoș-Bodrog a fost oficiată de doi ierarhi

În ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului, 15 august 2019, Sfânta Liturghie Arhierească la Mănăstirea arădeană Hodoș-Bodrog a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, dimpreună cu Preasfințitul Părinte Lukijan, Episcopul ortodox sârb de Budapesta și administrator al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara, înconjurați de un ales sobor ieromonahi, preoți și diaconi.

Din sobor au făcut parte Protos. Grigorie Timiș, starețul mănăstirii, Pr. Marinco Marcov, vicar administrativ al Episcopiei Ortodoxe Sârbe din Timișoara, Pr. Ognian Plavșici, protopop sârb de Arad, Pr. Prof. Dr. Cristinel Ioja, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad, Protos. Iustin Popovici, consilier cultural, Protos. Nicolae Tang, lector universitar, Pr. Pompiliu Gavra, directorul Seminarului Teologic Ortodox din Arad, Pr. Marian Neagoe de la Parohia Arad-Micalaca Nouă, Pr. Adrian Zaha, protopopul Ineului, Pr. Vlad Oneț, capelan la Penitenciarul din Arad, Pr. Sorin Higioșan de la Parohia Zădăreni, Pr. Bogdan Tod de la Parohia Bodrogu-Nou, Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial și alți sfinți slujitori.

În cuvântul de învățătură, Chiriarul a vorbit sub titlul „Masa Preacurată a pâinii vieții”, luat din citirile scripturistice ale praznicului (Filip. 2; Lc. 10) și din

rânduiala Împărtașaniei, care s-a pogorât de sus pentru milă, ca îndemn pentru credincioșii care au respectat rânduiala postului de a se împărtași cu Sfințele Taine, ori Maica Domnului este astfel numită „masa ospățului” la care se împărtașesc cei ce o cinstesc ca pe un model de ascultare a cuvântului dumnezeiesc așa cum arată Mântuitorul în pericopele scripturistice ale zilei. Prin Ea Fiul lui Dumnezeu a devenit Fiul omului spre a aduce jertfă de mântuire cu care sunt în comuniune credincioșii, a subliniat Înaltpreasfinția Sa. Tot din Sfânta Evanghelie înțelegem valoarea spirituală a satului, mai ales în acest omagial dedicat satului românesc, deoarece în casa celor două surori, Marta și Maria, este primit Mântuitorul, unde I s-a gătit masa.

Răspunsurile liturgice au fost asigurate de către părinții din obștea mănăstirii și membrii Grupului vocal Sfântul Ioan Hrisostom, condus de prof. Paul Krizner.

Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a primit din partea Preasfințitului Părinte Lukijan, Ordinul de Gradul I al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara

La finalul Sfintei Liturghii, Preasfințitul Părinte Lukijan i-a acordat Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Ordinul de Gradul I al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara, „întru sporirea bunei înțelegeri și conviețuirii între cele două surori, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Aradului și Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara, ca semn al aprecierii și prețuirii” față de Arhipăstorul nostru.

Înaltpreasfinția Sa, profund emoționat, i-a mulțumit ierarhului sârb pentru această deosebită cinste și împreună slujire, amintind că „această comuniune patronată de Maica Domnului, prin cele arătate, este un îndemn pentru pelerine de a fi mereu în comuniune în jurul Ei. În această parte a țării noastre buna înțelegere între etnii și confesiuni este reprezentată de unitatea Ortodoxiei, prin legătura credincioșilor ortodocși români și sârbi.

Părintele consilier Iustin Popovici, în numele părintelui stareț, a obștii monahale precum și a pelerinilor prezenți în număr impresionant, a mulțumit celor doi ierarhi pentru înălțătoarea împreună slujire în străvechea lavră a Bodrogului, Înaltpreasfințitului Părinte Timotei pentru faptul că în fiecare an poposește în mijlocul obștii și a pelerinilor veniți în număr atât de mare la acest praznic, precum și Preasfințitului Părinte Lukijan, pentru faptul că anul acesta a slujit pentru prima dată în Mănăstirea Hodoș-Bodrog și pentru înalta distincție oferită Arhiepiscopului nostru. De asemenea, părintele consilier a amintit faptul că această distincție este un dar al Maicii Domnului din partea Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara, la împlinirea, în acest an, a unei jumătăți de veac de la tundera în monahism ce a avut loc în Mănăstirea Hodoș-Bodrog la 24 iunie 1969. Părintele a mulțumit și tuturor sfințitorilor slujitori care au participat la slujbele mănăstirii atât în ziua de praznic cât și în ajun și pelerinilor veniți să participe la hramul mănăstirii.

După Sfânta Liturghie toți credincioșii au participat la o agapă oferită în trapeza mănăstirii.

(Știrile au fost preluate de pe site-urile episcopiaaradului.ro și basilica.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
 Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.